

SANOAT KORXONALARINING INVESTITSION-INNOVATSION FAOLIYATI
SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA ILM-FAN VA ISHLAB CHIQRISH
INTEGRATSIYASI

Azizova Habiba Arslonovna

Toshkent davlat texnika universiteti tayanch doktoranti,

Buxoro Innovatsiyalar universiteti o’qituvchisi

E-mail: habibaazizova21@gmail.com Tel: +998 972371004

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.21131198>

Annotatsiya. Maqolada sanoat korxonalarining investitsion-innovatsion faoliyati samaradorligini oshirishda ilm-fan va ishlab chiqarish integratsiyasining o’rni tahlil qilingan. Integratsiyaning asosiy shakllari — texnologiyalar transferi, ilmiy ishlanmalarni tijoratlashtirish, oliy ta’lim muassasalari va korxonalar hamkorligi hamda innovatsion klasterlar ko’rib chiqilgan. O’zbekiston sharoitida ilm-fan va ishlab chiqarish integratsiyasini mustahkamlashga qaratilgan amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so’zlar: investitsion-innovatsion faoliyat, samaradorlik, ilm-fan va ishlab chiqarish integratsiyasi, texnologiyalar transferi, tijoratlashtirish, innovatsion klaster, texnopark, sanoat korxonasi, ilmiy-tadqiqot, davlat-xususiy sheriklik.

Аннотация. В статье анализируется роль интеграции науки и производства в повышении эффективности инвестиционно-инновационной деятельности промышленных предприятий. Рассмотрены основные формы интеграции — трансфер технологий, коммерциализация научных разработок, сотрудничество вузов и предприятий, инновационные кластеры. Разработаны практические рекомендации по укреплению интеграции науки и производства в условиях Узбекистана.

Ключевые слова: инвестиционно-инновационная деятельность, эффективность, интеграция науки и производства, трансфер технологий, коммерциализация, инновационный кластер, технопарк, промышленное предприятие, научное исследование, государственно-частное партнёрство.

Abstract. The article analyses the role of science–production integration in improving the efficiency of the investment and innovation activity of industrial enterprises. The main forms of integration — technology transfer, commercialisation of scientific developments, university–enterprise cooperation, and innovation clusters — are examined. Practical recommendations for strengthening science–production integration in the conditions of Uzbekistan are developed.

Keywords: investment and innovation activity, efficiency, science–production integration, technology transfer, commercialisation, innovation cluster, technopark, industrial enterprise, scientific research, public–private partnership.

Kirish. Sanoat korxonalarining investitsion-innovatsion faoliyati samaradorligini oshirish bugungi kunda ilm-fan yutuqlarini ishlab chiqarishga izchil joriy etish bilan uzviy bog’liqdir. «O’zbekiston – 2030» strategiyasida ilm-fan va ishlab chiqarish integratsiyasini mustahkamlash, ilmiy va innovatsion faoliyat uchun zamonaviy infratuzilmalar yaratish ustuvor vazifalar qatorida belgilangan [1]. Shu ma’noda ilm-fan va ishlab chiqarish o’rtasidagi uzilishni bartaraf etish investitsion-innovatsion faoliyat samaradorligining muhim sharti bo’lib qolmoqda.

Tadqiqotning maqsadi — ilm-fan va ishlab chiqarish integratsiyasining sanoat korxonalari investitsion-innovatsion faoliyati samaradorligini oshirishdagi rolini asoslash va ushbu integratsiyani mustahkamlash yo‘nalishlarini ishlab chiqishdan iborat.

Asosiy qism. Ilm-fan va ishlab chiqarish integratsiyasi deganda ilmiy-tadqiqot muassasalari, oliy ta’lim muassasalari va sanoat korxonalari o‘rtasida bilim, texnologiya va resurslar almashinuvini ta’minlovchi tizimli hamkorlik tushuniladi. Bunday integratsiya korxonalarga yangi texnologiyalarni nisbatan kam xarajat va xavf bilan o‘zlashtirish, ilmiy ishlanmalarni mahsulotga aylantirish hamda investitsiya samaradorligini oshirish imkonini beradi.

Integratsiyaning samaradorlikka ta’siri quyidagi shakllar orqali namoyon bo‘ladi:

- texnologiyalar transferi — ilmiy muassasalarda yaratilgan ishlanmalarni korxona ishlab chiqarishiga joriy etish orqali innovatsion investitsiyalar samaradorligini oshirish;
- ilmiy ishlanmalarni tijoratlashtirish — patentlar, litsenziyalar va startaplar orqali ilmiy natijalarni iqtisodiy qiymatga aylantirish;
- birgalikdagi ilmiy-tadqiqot loyihalari — korxona va universitetlar tomonidan moliyalashtiriladigan amaliy tadqiqotlar, qo‘shma laboratoriyalar;
- innovatsion klasterlar va texnoparklar — ilm-fan, ta’lim va ishlab chiqarishni hududiy darajada birlashtiruvchi infratuzilma;
- kadrlar almashinuvi — olimlar va amaliyotchilarning o‘zaro hamkorligi orqali bilimning tezkor uzatilishi.

O‘zbekiston sharoitida ilm-fan va ishlab chiqarish integratsiyasini mustahkamlash uchun davlat-xususiy sheriklik mexanizmlarini rivojlantirish, innovatsion loyihalarni moliyalashtirish tizimini takomillashtirish, texnoparklar va texnologiyalarni tijoratlashtirish markazlari faoliyatini kengaytirish hamda korxonalarning ilmiy-tadqiqot xarajatlarini rag‘batlantiruvchi soliq imtiyozlarini joriy etish maqsadga muvofiqdir. Mazkur chora-tadbirlar investitsion-innovatsion faoliyat samaradorligini oshirishning kompleks asosini yaratadi.

Xulosa. Tahlil natijalari ilm-fan va ishlab chiqarish integratsiyasi sanoat korxonalarining investitsion-innovatsion faoliyati samaradorligini oshirishning hal qiluvchi omili ekanligini ko‘rsatdi. Texnologiyalar transferi, ilmiy ishlanmalarni tijoratlashtirish, innovatsion klasterlar va davlat-xususiy sheriklik integratsiyaning samarali shakllari hisoblanadi. O‘zbekistonda ushbu integratsiyani mustahkamlash uchun innovatsion infratuzilmani rivojlantirish, moliyalashtirish mexanizmlarini takomillashtirish va ilm-fan natijalarini tijoratlashtirishni rag‘batlantirish zarur. Aynan yoshlarning ilmiy salohiyati va innovatsion faolligi ushbu jarayonning harakatlantiruvchi kuchi bo‘lib xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining «O‘zbekiston – 2030» strategiyasi to‘g‘risidagi 2023-yil 11-sentyabrdagi PF-158-son Farmoni. — Toshkent: Lex.uz, 2023.
2. Etzkowitz H., Leydesdorff L. The Triple Helix of University–Industry–Government Relations. — Research Policy, 2000. — Vol. 29. — P. 109–123.
3. Schumpeter J.A. The Theory of Economic Development. — Cambridge: Harvard University Press, 1934. — 255 p.
4. OECD. Science, Technology and Innovation Outlook. — Paris: OECD Publishing, 2023. — P. 25–48.
5. Yo‘ldoshev N.Q. Innovatsion menejment. — Toshkent: «Iqtisodiyot» nashriyoti, 2020. — B. 76.